№ 23. *Poniedziałek 29. Stycznia 1855.* Rok Gazecie 45.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Środy, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Insercya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Sprawy krajowe.

(Nota hr. Buol do hr. Esterhazego z d. 24. grudnia.)

Wiédeń, 24. stycznia. Notę Jego Excelencyi hrabiego Buol z dnia 24. grudnia 1854 do hrabiego Esterhazego w Berlinie podaje Gazeta Kolońska jak następuje:

Wiédeń, 24. grudnia.

Panie hrabio! Rząd cesarski spowodowany jest artykułem dodatkowym z dnia 26. listopada i opartą na niem uchwałą związkową z dnia 9. b. m., nietylko wejść z król. pruskim Dworem na nowo w porozumienie względem wojskowych potrzeb wypływających ze stanowiska obydwóch wielkich mocarstw niemieckich, ale zaopatrzyć także ces. prezydyalnego posła przy związku niemieckim w potrzebne instrukcye względem jego przyczynienia się do przeprowadzenia wojskowej części pomienionej uchwały związkowej.

By jednak tę sprawę wytoczyć w Berlinie oczekiwał rząd cesarski odpowiedzi gabinetu pruskiego na urzędowe zakomunikowanie traktatu przymierza z dnia 2. grudnia, gdyż z przystąpienia lub nieprzystąpienia Prus do tego traktatu wyniknąć musiały naturalnie modyfikacye w środkach wojskowych przedsiębrać się mających ze strony pruskiej. Żywem było życzeniem naszem rozpocząć znowu na zupełnie równej linii pod względem politycznym z Prusami umowy o wspólną gotowość do wojny ze strony Austryi, Prus i całego związku niemieckiego. Ale ponieważ otrzymana właśnie deklaracya gabinetu berlińskiego odracza w tym względzie decyzyę, przeto ograniczeni jesteśmy trzymać się na teraz w układach względem uzbrojenia mocarstw niemieckich tylko tej podstawy, która już jest uzyskana przymierzem z dnia 20. kwietnia i uchwałami związkowemi z dnia 9. b. m.

Na mocy art. III przymierza i według punktu 2. przynależnej konwencyi wojskowej zobowiązały się Prusy ewentualnie z mobilizować 100.000 wojska w przeciągu 36 dni, a w przeciągu trzech tygodni po zmobilizowaniu tej pierwszej siły zbrojnej postawić dalszych 100.000 na wschodniej granicy swego państwa. To zobowiązanie ma być spełnione według odnośnych postanowień traktatu wtedy, gdy się ku temu okaże potrzeba; w tym ostatnim względzie idzie więc jeszcze tylko o potrzebne porozumienie się między kontrahującemi stronami.

Atoli żadnej niemoże ulegać wątpliwości, że potrzeba tych ustawień wojskowych obecnie rzeczywiście istnieje, jak dalece do najbliższego terminu, a mianowicie jeszcze przed upływem tego miesiąca nie okażą się pewne widoki przywrócenia powszechnego pokoju.

Rosya stoi gotowa do boju na swych wschodnich granicach i może w najkrótszym czasie gotową już siłę zbrojną połączyć ku wykonaniu silnego zamachu na cesarstwo. Ażeby stanąć nad górną Wisłą potrzebuje armia rosyjska daleko mniej czasu, aniżeli wymaga uzbrojenie i skoncentrowanie stotysięcznej armii pruskiej. Jeżeli dopełnienie objętego ze strony Prus zobowiązania przyczynienia się do odparcia wszelkiego zamachu na Austryę, ma być zabezpieczone, tedy w takim składzie rzeczy z każdym dniem wzrasta potrzeba, ażeby Prusy trzymały w pogotowiu siłę zbrojną potrzebną ku wspólnej obronie. Feldzeugmeister baron Hess oświadcza się stanowczo, że nadszedł już czas, w którym Prusy przystąpić powinny do ustawienia części swego wojska stosownie do traktatu.

Oświadcza, że dopiero przez połączenie się owych 100.000 wojska pruskiego, nasza armia stojąca nad wschodnią granicą, dostateczną osiągnie siłę, by z widokiem pewnego skutku stanąć do walki.

Należałoby przeto niezwłocznie rozpocząć w tym względzie bliższe umowy. Jesteśmy tez gotowi wysłać ku temu celowi znowu pełnomocnika wojskowego do Berlina.

Według zdania fzm. barona Hess, nawet w tym wypadku, gdyby te układy toczyć się miały nietylko na podstawie przymierza kwietniowego ale także na podstawie przystąpienia Prus do traktatu przymierza z dnia 2. grudnia, dostateczną byłaby na razie ogółowa siła ustawienia pruskiego przewidziana w konwencyi wojskowej z dnia 20. kwietnia, a potrzebną okazałaby się tylko równoczesna i niezwłoczna mobilizacya tej całej siły 200.000 wojska i koncentrowanie jej pod Poznaniem i Wrocławiem.

Co do środków wojskowych przedsiębrać się mających ze strony związku niemieckiego, tuszymy, że Prusy wspólnie z nami zechcą dążyć u władz związkowych do najspieszniejszego i najsilniejszego przeprowadzenia umowy z dnia 20. kwietnia, jako do minimum zobowiązania związku. Wszystkie rządy związkowe okażą w tym względzip bez wątpienia największą gotowość, jeżeli im obadwa wielkie mocarstwa przewodniczyć będą gotowością do wojny odpowiednio do potrzeby.

Obok armii Austryi i Prus ma według pomienionej umowy połowa kontyngensów reszty państw związkowych stanąć do dyspozycyi. Gdyby przytem zostało, natenczas możnaby utworzyć albo cztery odrębne pół-korpusy armii, z których każdy zostawałby pod osobnym dowódzcą, a druga połowa kontyngensów zostałaby w gotowości do skompletowania według potrzeby wszystkich czterech korpusów; albo możnaby powołać pod broń dwa skombinowane kompletne korpusy — jeden południowy a drugi północno-niemiecki. W obydwóch wypadkach należałoby korpusy związkowe połączyć równocześnie z austryacką i pruską armią. Sposób zaciągu i zestawienie wojsk związkowych pozostawićby można z resztą deklaracyom przynależnych rządów i narodom komisyi wojskowych, i tylko na to należałoby mieć uwagę, ażeby przy mobilizacyi pół-kontyngensów, mianowicie przy formowaniu mniejszych oddziałów zbrojnych niezachodziły trudności, dla którychby główny cel przedsięwziętego kroku mógł doznać zwłoki. W popieraniu tego celu nienależałoby tamować żadnemi ograniczeniami czynności pojedynczych rządów, i jak to już się zdarzało dawniej w częściowych zaciągach, mobilizować najsamprzód najlepiej przygotowane wojska z zastrzeżeniem gwarantowanego zrównania ciężarów, bądź przez następne nagrodzenie, bądź w drodze likwidacyi u związku.

Gdyby później Prusy przystąpiły do traktatu przymierza z dnia 2. grudnia, natenczas obadwa mocarstwa razem byłyby zapewne spowodowane, rozszerzyć wspólny swój wniosek na powołanie całego głównego kontyngensu armii związkowej, ażeby wojskowemu stanowisku całego związku niemieckiego nadać większą, i do rozpoczęcia kroków zaczepnych wielce potrzebną siłę.

Łatwo pojmiesz Wasza Excelencya jak wiele cesarskiemu rządowi zależeć musi na rychłej i dokładnej znajomości intencyi pruskich w pomienionych punktach. Nasze dalsze kroki pod względem wojskowym a mianowicie ze względu na wysłanie pełnomocnika wojskowego do Berlina, tudzież potrzebne instrukcye dla posła naszego w Frakfurcie zależeć będą od odpowiedzi król. rządu pruskiego na niniejszą notę, raczysz Pan przeto komunikując ją król. prezydentowi rady ministrów wyłożyć mu, jak szczególną wartość w tem pokładamy, by jaknajprędzej i w duchu pomyślnym otrzymać wiadomość o zdaniach i postanowieniach Prus względem gotowości do wojny mocarstw niemieckich.

Przyjm pan itd. (podp.) *Hr. Buol.* *(W. Z.)*

(Interpretacya czterech punktów gwaarncyjnych.)

Wiédeń, 24. stycznia. „*Gazeta powszechna*“ podaje w texcie francuzkim podstawę interpretacyi czterech punktów gwarancyjnych, zredagowaną przez księcia Gorczakowa, wysłaną do Petersburga przed konferencyą z d. 7. b. m., a ze strony Jego Mości Cesarza Mikołaja natychmiast telegrafem do Wiédnia przyjętą. Na tej podstawie odbyła się konferencya z d. 7. stycznia, gdzie nastąpiło dalsze porozumienie ambasadorów. Treść dosłowna w tłumaczeniu z francuzkiego tak opiewa:

1) Zniesienie wyłącznego protektoratu Rosyi w Multanach i Wołoszczyźnie, gdy przywileje przyznane tym prowincyom ze strony Sułtana oddane są pod gwarancye pięciu mocarstw.

2) Wolność żeglugi na Dunaju według zasad ustanowionych aktami kongresu Wiédeńskiego w artykule o komunikacyach rzecznych. Kontrola komisyi mięsanej, którąby miała potrzebne pełnomocnictwo do usunięcia przeszkód zachodzących przy ujściu, lub któreby się tam później utworzyły.

3) Rewizya traktatu z d. 13. lipca 1841, by exystencyę państwa ottomańskiego połączyć ściślej z równowagą europejską. Nie odmawiam porozumieć się na formalnych konferencyach pokoju względem

dem środków, któreby trzy dwory zaproponowały dla położenia końca temu, co nazywają przewagą Rosyi na morzu Czarnem, pod warunkiem, ażeby w wyborze tych środków nie znalazł się żaden, mogący uwłaczać prawom samowładności mego Najjaśniejszego Pana u Siebie.

4) Zbiorowa gwarancya pięciu mocarstw (w miejsce patronatu wyłącznego, jaki niektóre z nich dotychczas posiadały) dla sankcyonowania i zachowywania przywilejów religijnych rozmaitych stowarzyszeń chrześcijańskich bez różnicy wyznania, pod warunkiem, ażeby urzeczywistnienie przyrzeczeń uroczystych uczynionych w obliczu świata ze strony wielkich mocarstw chrześciańskich stało się dziełem poważnem i sumiennem, i żeby przyrzeczona protekcya była skuteczną, a nie czczem słowem. *(Abbl. W. Z.)*

(Rozporządzenie względem konsumcyjnego podatku od łoju.)

Wiédeń, 22. stycznia. Jego c. k. Apostolska Mość raczył ze względu na teraźniejsze stosunki najwyższem postanowieniem z dnia 31. grudnia 1854 zmniejszyć konsumcyjny podatek od surowego i topionego łoju przy wprowadzaniu do miast zamkniętych, i postanowić opłaty po 50 krajcarów od wiédeńskiego cetnara, lecz oraz nakazał, ażeby łój, wprowadzany z celnego związku niemieckiego, pociągnięto do poboru akcyzy i gminnego podatku, równie jak inne przedmioty, ulegające powszechnemu cłu wchodowemu, według I. pozycyi artykułu 9. handlowego i celnego traktatu z 19. lutego 1853, jak dalece się przezto nie przekracza wymiaru cła internacyonalnego, zatem od łoju, od którego się przy wprowadzaniu z niemieckiego związku celnego płaciło wyznaczone taryfą z dnia 5. grudnia 1853 powszechne cło wchodowe 45 krajcarów od wiédeńskiego cetnara, należy na przyszłość na mocy tego najwyższego rozporządzenia pobierać przy wprowadzaniu do zamkniętego dla akcyzy miasta podatek konsumcyjny 50 krajcarów od wiédeńskiego cetnara, a prócz tego dodatek gminny, ale ten dodatek tylko w takiej kwocie, która z doliczeniem przytoczonych należytości cła i akcyzy nie przechodzi cła wchodowego, wyznaczonego w dodatku I., lit. B. pozycya 9 rzeczonego traktatu w kwocie 2 reńskie 10 krajcarów od celnego cetnara, czyli 2 reńskie 26 krajcarów od wiédeńskiego cetnara.

Wiédeń, 23. stycznia. C. k. ministeryum finansów podaje do wiadomości, że zapowiedziane w urzędowej części Gazety Wiéd. z d. 17. b. m. spalenie 10,000.000 złr. w biletach skarbu państwa odbyło się dnia 20. b. m. pod dozorem mianowanej ku temu komisyi w przytomności jednego z członków dyrekcyi banku. *(W. Z.)*

Tryest, 24. stycznia. Ich królewicz. MM. Książę i Księżna Brabantu wrócili wczoraj z Medyolanu. Wkrótce po Ich wyjeździe wybuchł pożar w drewnianym po większej części dworcu kolei żelaznej w Treviglio, który jednak z łatwością i niebawem przytłumiono. *(L. k. a.)*

Hiszpania.

(Rozprawy w Kortezach. — Treść nowo wniesionej konstytucyi.)

Madryt, 13. stycznia. Na dzisiejszem posiedzeniu Kortezów obradowano dalej nad projektem do ustawy względem niestosowności parlamentarnych przy artykule 2gim, który wyłącza ministrów od postanowień artykułu 1go. Artykuł ten przyjęto prawie bez debaty. Do artykułu 3go, podług którego nie może rząd mianować żadnego deputowanego gubernatorem, jeneralnym kapitanem, ambasadorem lub posłem, jeźli deputowany ten nieotrzymał pierwej upoważnienia ze strony Kortezów, w którym to razie jednak musiałby się poddać nowemu wyborowi, zaproponował p. Gil Versedo poprawkę, której pierwszą część wzięto pod rozwagę, drugą zaś, zganioną przez ministeryum, uchylono 92 głosami przeciw 78. Prezydent odroczył dalszą dyskusyę, a sekretarz Huelves odczytał ułożone przez przynależną komisyę zasady konstytucyi. Główne punkta tego projektu komisyi są następujące: „Wszystkie władze publiczne wychodzą od narodu, jako głównego reprezentanta udzielności; jemu też przysłuża wyłączne prawo uchwalać zasadnicze jej ustawy. Naród obowiązuje się utrzymywać i ochraniać obrządek i sługi kościoła katolickiego, ale żaden Hiszpan ani cudzoziemiec nie może być pociągany do odpowiedzialności za swoje zdanie, jeźli tylko nieobjawia je publicznie czynami sprzeciwiającemi się religii. Żaden Hiszpan nie może być zamknięty, zabrany do więzienia, wywleczony z domu, ani też nie wolno przetrząsać jego pomieszkania, wyjąwszy w wypadkach i formach przepisanych ustawami. Sądzić i karać Hiszpana może tylko przynależny sędzia lub trybunał. Czysto polityczne przestępstwa nie mogą być śmiercią karane, a kary konfiskacyi majątku nie wolno nigdy zasądzać. — Król sankcyonuje i ogłasza publiczne ustawy i rozporządzenia prawodawcze, i może tylko za przyzwoleniem Kortezów opuścić królestwo lub żenić się. Jeźli król stanie się niezdolnym wykonywać swoją władzę, a Kortezy uznają tę niezdolność, lub jeźli tron zostanie opróżniony, mianują Kortezy w razie małoletności bezpośredniego następcy tronu, rejencyę składającą się z jednej, trzech lub pięciu osób. — Kortezy zbierają się co roku na dniu 1go października; ich posiedzenia trwają cztery miesięcy z kolei, wyjąwszy, jeźli Król je zawiesi. Zawieszenie to, bądź nastąpi raz, bądź kilkakrotnie, nie może trwać dłużej nad miesiąc. Oprócz tego oznaczonego czasu zbierają się jeszcze Kortezy, jeźli ich zwoła Król lub w przewidzianych w konstytucyi wypadkach stanowa deputacya Kortezów. Jeźli Król rozwiąże Kortezy, powinien w przeciągu 60 dni zwołać nowe, których sesya trwa potem jeszcze tak długo, dopokąd nie upłyną owe cztery miesiące. — Członków senatu mianuje Król na całe życie w rozmaitych kategoryach. Liczba senatorów, z których każdy powinien mieć przynajmniej 35 lat, ma wynosić trzy piąte części członków kongresu. — Członków izby obrachunkowej będą na przyszłość mianować Kortezy. — Każdy Hiszpan może z zachowaniem ustaw ogłaszać wolno swoje zdanie za pomocą druku. Dla przestępstw politycznych zaprowadza się sąd przysięgłych. By zostać senatorem, trzeba mieć 30.000 realów dochodu. Na pierwszy raz ma być mianowanych tylko 120 senatorów, poczem będzie się zapełniać opróżnione miejsca. Z początkiem każdej peryody prawodawczej może monarcha mianować na raz tylko 12 senatorów. Co do izby drugiej mają prowincye na każde 50.000 mieszkańców obierać jednego deputowanego. Senat mianuje swego prezydenta i swoich sekretarzy. Gdy niema sesyi, urzęduje nieustający komitet z 4 senatorów i 7 deputowanych. Deputacyę prowincyonalną będą wybierać ci sami wyborcy, którzy mianują deputowanych do Kortezów. Deputacye te rozstrzygają wszystkie sprawy tyczące się prowincyi. Tak zwane Ayuntomiento (władze gminne) będą mianować wszyscy ci, którzy w jakikolwiek sposób przyczyniają się do podatków publicznych. Rady municypalne i deputacye prowincyonalne kierują wyborami deputowanych. Dla zapobieżenia nadużyciom przy wyborach mają być użyte stosowne środki. Rok administracyjny rozpoczyna się z 1. października. W przeciągu ośmiu dni po ukonstytuowaniu się Kortezów przedkłada ministeryum ogólny budżet, jako też rachunki za rok upłyniony. Żaden podatek niewotowany w Kortezach nie może być pobierany, a urzędnicy, którzy się tego dopuszczą, będą usunięci. Kortezy oznaczają co roku przed wotowaniem budżetu siłę armii lądowej i morskiej. We wszystkich prowincyach będą utworzone gwardye narodowe, a Król może w każdej z nich nakazać mobilizacyę. Kortezy oznaczą czas, kiedy dla zwyczajnych przestępstw mogą być zaprowadzone sądy przysięgłych".

Gdy Huelves odczytał ten projekt komisyi, oświadczył się Olozaga za senatem obieranym bez kategoryi przez tych samych wyborców, którzy mianują deputowanych, jako też za przepisaniem wieku najmniej 40 lat. Olozaga złożył na stole izby motywowane wotum swoje względem senatu, które razem z projektem konstytucy będzie wzięte pod obradę, a prezydent oznajmił, że w poniedziałek będą odczytane jeszcze inne specyalne wota. Wkońcu oświadczył minister spraw wewnętrznych:

„Rząd pospiesza z oświadczeniem, że zgadza się na tytuł konstytucyi, króry ogłasza udzielność narodu i żąda oraz, by zaraz po wotowaniu tego tytułu zajęły się konstytujące Kortezy tytułem odnoszącym się do króla i do sankcyi królewskiej". *(W. Z.)*

(Prywatne narady deputowanych. — Drożyzna i rozruchy. — Demonstracya szefów gwardyi narodowej.)

Do dziennika *Independance belge* donoszą z *Madrytu* pod dniem 13. stycznia: Dziś wieczór odbyła się narada prywatna między deputowanymi rozmaitych stronnictw dla porozumienia się względem dyskusyi nad głównemi podstawami konstytucyi, jutro odbędzie się druga narada tego rodzaju. Jenerał Prim zachorował bardzo niebezpiecznie, również i jenerał Dulce od niejakiego czasu dla słabości niewychodzi z domu. — U bramy Segowii zebrał się wczoraj wielki tłum ludu, obawiano się gwałtów; kilka osób aresztowano. Drożyzna żywności nieustająca pomimo zniesienia podatku konsumcyjnego, była powodem tego rozruchu. Rząd i władza miejska zajęły się już tą sprawą i wyznaczyły do 20. b. m. termin, do którego kupcom sprzedawać jeszcze wolno artykuły żywności po teraźniejszych wysokich cenach. Kupcy bowiem tem się usprawiedliwiają, że dla tego tak drogo sprzedawać muszą, iż zakupili wielkie zapasy jeszcze wtedy, kiedy istniał podatek konsumcyjny.

Dziennik *Patrie* donosi z Madrytu pod dniem 15. b. m.: Słychać, że się zgromadzili szefowie batalionów gwardyi narodowej, by żądać od Kortezów mianowania nowego gabinetu złożonego z samych progresistów. Mieli dodać, że są przewodnikami kilku członków teraźniejszego gabinetu. — Ta demonstracya byłaby zasmucającym znakiem mieszania się nowej władzy do rządu kraju.

W Madrycie panuje wielki niedostatek; 6000 do 8000 robotników zostaje bez kawałka chleba. Władza miejska niemoże ich wesprzeć, bo sama w największym jest kłopocie pieniężnym. — Minister finansów wezwał wszystkich gubernatorów na prowincyi, ażeby używali wszelkich prawnych środków przymusowych w pohorze podatków bieżących i zaległych; nawet upoważnieni są użyć siły zbrojnej, by zobowiązanych zmusić do zapłaty. *(Abbl. W. Z.)*

Anglia.

(Parlament otwarty. — Oświadczenie lorda Russell.)

Londyn, wtorek wieczór. Parlament znowu otwarto. Lord Russell oświadczył względem Wiédeńskiej konferencyi pełnomocników, że ograniczenie potęgi rosyjskiej na morzu czarnem objęte jest stanowczo interpretacyą odnośnego punktu. Po upoważnieniu udzielonem księciu Gorczakowi z Petersburga, by na tej podstawie negocyonował, jest także Anglia gotowa do układów. Układy te zresztą jeszcze się nie rozpoczęły, a odnośnego pełnomocnictwa także jeszcze nie załatwiono. *(Litogr. koresp. austr.)*

(Pomnożenie armii angielskiej.)

Dziennik *Times* podaje bliższe szczegóły o mającem nastąpić pomnożeniu armii angielskiej. Wszystkie pułki stojące na morzu śródziemnem i w Krymie, mają być w ten sposób wzmocnione: Każdy pułk kawaleryi będzie pomnożony na 800 ludzi, a każdy pułk piechoty o 200 ludzi, tak że każdy z nich będzie liczyć 1600 ludzi. Brygada strzelców i pierwszy pułk będą wzmocnione trzecim batalionem liczącym 1000 ludzi, także i sześćdziesiąty pułk strzelców

otrzyma trzeci batalion. Jak tylko milicya będzie mogła pełnić służbę garnizonową, odejdą cztery nowe pułki piechoty do Krymu. Także kawalerya ma być pomnożona w Krymie o pięć nowych pułków; mianowicie miano przeznaczyć do tego drugi, szósty i siódmy pułk dragonów gwardyi, siódmy pułk huzarów i szesnasty pułk lansierów. *(Abb. W. Z.)*

Francya.

(Uchwały przyjęte w Senacie. — Pielgrzymka do ziemi Świętej. — Dzienniki zakazane.)

Paryż, 17. stycznia. Senat przyjął na wczorajszem posiedzeniu projekta uchwał mocą których ustawy względem zniesienia śmierci cywilnej i względem egzekwowania kary roboty przymusowej otrzymały moc obowiązującą także dla kolonii Guadeloupe, Martinique i Reunion.

Na wczorajszem posiedzeniu Ciała prawodawczego przyjęto jednogłośnie projekt ustawy względem zaciągu 140.000 wojska.

Tutejszy komitet pielgrzymek do ziemi świętej uchwalił organizacyę nowej karawany na miesiąc marzec.

Na mocy surowego organicznego dekretu z roku 1852, według którego po dwóch kodemnacyach sądowych w przeciągu dwóch lat, następuje za trzecim razem umysłowa kara śmierci, zakazano zupełnie dziennik *Chronique de Paris* a potem *Gazette de Flandre et d'Artois*. Taki sam wyrok zagraża teraz jednemu dziennikowi w Languedoc, *Castrais*, który ogłasza, że będzie zmuszony ustać, jeżeli trybunał w Tulonie odrzuci podany rekurs. *„Salut public"* donosi, że wychodząca w Lyonie *Gazette* będzie musiała w kwietniu przestać wychodzić.

Od dnia 1. stycznia do 31. grudnia 1854 przybyło po największej części z czarnego morza i z Lewanty do Marsylii 2,628.000 hektolitrów zboża wszelkiego gatunku. *(W. Z.)*

(Poczta paryzka. — Miasto Paryż chce wziąść na siebie oświetlenie gazem. — Podatek na papier. — Zwrot wpisanej pożyczki. — Sprawa w Patisyi.)

Paryż, 19. stycznia. Rada gminy paryskiej chce odebrać towarzystwom prywatnym za wynagrodzeniem oświetlenie gazowe i poruczyć je administracyi miejskiej; po próbach przedsiębranych w St. Cloud w obecności Cesarza spodziewają się dostarczyć lepszego i tańszego gazu. Wkrótce będzie rada gminy naradzać się także nad wnioskiem względem nałożenia znacznego podatku na papier, który ma się rozciągnąć na wszystkie gatunki papieru bez wyjątku, a osobliwie na papier zbytkowy. Jeźli wniosek ten się otrzyma, będą dzienniki musiały popodwyższać swoje ceny. Najbardziej zatrwożyła ta sprawa handel księgarski. Drukarze i nakładcy odbyli wczoraj naradę dla ułożenia petycyi przeciw temu wnioskowi.

— Podług noty w *Monitorze* nakazał minister finansów, ażeby tak w Paryżu jak i w departamentach zwracano natychmiast w całej kwocie wszelkie zaliczki na subskrypcye przechodzące 500 franków renty, a mianowicie w tych samych miejscach, gdzie złożone zostały.

— Dziennikowi *Constitutionell* piszą z Aten pod dniem 10go stycznia: Sąd wytoczył jaknajspieszniej śledztwo w sprawie zamachu dokonanego ze strony włościan w Patisyi na 3 żołnierzach francuskich. Zdaje się, że uwięziono już wszystkich winowajców. Nazajutrz po tym zamachu udała się część batalionu, do którego należeli ci żołnierze, o godzinie 5tej zrana do małej wioski Kamatero, otoczyła ją i rozbroiła wszystkich mieszkańców. Broń tę, prawie w ogóle ponabijaną, odesłano do policyi ateńskiej. Z ogłoszonych w upłynionym miesiącu przez ministra wojny urzędowych raportów o bandach zbójeckich pokazuje się, że 52 rabusiów po części pojmano a poczęści zabito. *(W. Z.)*

Włochy.

(Żałoba po śmierci Królowej.)

Turyn, 17. stycznia. Z rozkazu Króla Jego Mości ogłoszona jest po zgonie Jej Mości Królowej Maryi Teresy sto-ośmdziesięciodniowa żałoba od d. 17. b. m.

Niemce.

(Spodziewają się mobilizacyi kontyngensów związkowych.)

Donoszą z Wiednia z 24. stycznia: *Gazeta Lipska* sądzi, że niebawem nadejdzie nota c. k. rządu do niemieckiej centralnej władzy związkowej względem mobilizacyi połowy kontyngensów związkowych, tudzież względem mianowania naczelnego wodza armii związkowej. Jest rzeczą pewną, że przy wstępnych układach między Austryą i resztą państw związkowych okazała się większość za projektem austryackim, również i to, że także niektóre z tych rządów związkowych, co wśród tych układów wnosiły te lub owe wątpliwości, nie będą się ociągać z przyzwoleniem, gdy sprawa ta będzie przedłożona zgromadzeniu związkowemu do ostatniej decyzyi. *(Abbld. W. Z.)*

(Rozprawy w izbach. — Rozbiór ustawy wyborczej i odrzucenia.)

Monachów, 19. stycznia. Na wczorajszem posiedzeniu drugiej izby toczyła się dalsza dyskusya nad ustawą wyborczą. Art. 8. propozycyi wydziału postanawia, że ten, co w kilku wyborach wybrany być może wyborcą, raz tylko wykonywać może to prawo. Propozycyę wydziału przyjęto bez debaty. Całe posiedzenie, które trwało do godziny 1½ zajmowała zresztą dyskusya nad artykułem 9. Rząd chciał, ażeby kwalifikacya na deputowanego tym samym ulegała ograniczeniom, co kwalifikacya na wyborcę. Wydział proponuje: oprócz ogólnych wymagań prawa wyborczego 30 lat życia, opłacanie stałego podatku, i w ustępie 2. art. 9. wyznanie jednego z uznanych konstytucyą obrządków chrześciańskich. Baron Lerchenfeld żąda, ażeby ten ustęp wykreślono. Wykreślenie ustępu 2. uchwalono znaczną większością głosów i w tej formie przyjęto art. 9.

Prezydent rady ministrów *v. d. Pfordten* oświadczył w ciągu debaty, że projekt rządu ograniczający bierne prawo do wyboru na przynależną klasę, odpowiada więcej systemowi reprezentacyjnemu aniżeli projekt wydziału. Nie idzie o to, żeby mieć zastępców szlachty, duchowieństwa, uniwersytetów, ale reprezentantami powinni być szlachta, duchowni, profesorowie. Co do wyłączenia żydów, niechce tutaj rozbierać kwestyi kościelnej. Zupełna emancypacya Żydów rozbiła się nietylko o opozycyę izby radzców państwa, ale także o opinię publiczną. Rząd przeto pojmuje jasno tę kwestyę. Przyznano Żydom wszystkie prawa cywilne; lecz nateraz nie będą im przyznane prawa polityczne. Z tego właśnie wypływa postanowienie w kwestyi będące. Jeżeli wszystkie partye występywać będą przeciw rządowi, jeżeli dyplomaci, prawnicy itp. zawsze będą przedmiotem jakiegoś lekceważenia, wtedy wszelka władza będzie podkopana. Wydaje mu się to, jak gdyby kto z piłą poszedł na drzewo, by odciąć pod sobą konar sterczący nad przepaścią; za ostatnim posunięciem piły spada ten, co piłował, w przepaść. Zniszczenie państwa pociąga za sobą zniszczenie wszystkich egzystencyi. Jeżeli to tak potrwa, że mężowie, którzy się zajmują sprawami publicznemi, a których zawód i tak z każdym dniem staje się trudniejszym, narażeni będą na ustawiczne prześladowania, to w końcu przyjdzie do tego, że żaden człowiek honoru niezechce piastować władzy.

Na dzisiejszem posiedzeniu odrzucono jak wiadomo projekt ustawy wyborczej; było bowiem 76 głosów za ustawą, a 61 przeciw, nieuzyskano przeto potrzebnej większości dwóch trzecich części głosów. *(W. Z.)*

Dania.

(Sprawy w izbach.)

Kopenhaga, 21. stycznia. Izba ludu odrzuciła akt trybunału państwa przez odnoszący się do oświadczenia ministeryum porządek dzienny 63 głosami przeciw 32. Ustawę finansową wzięto wczoraj pod powtórną obradę. — Tajny radzca Scheel miał objąć teraz stanowcze portefeuille spraw zagranicznych. *(W. Z.)*

Rosya.

(Buletyny z Krymu.)

Petersburg, 15. stycznia. Ogłoszony wczoraj w osobnym dodatku buletyn z Krymu donosi: Jenerał-adjutant książę Menżykow donosi pod dniem 8. stycznia, że stan rzeczy w Sebastopolu i okolicy w niczem się nie zmienił; dnia tego spadły wielkie śniegi. Zeszłej nocy robiono dwie małe wycieczki przeciw francuzkim i angielskim okopom; w pierwszej został nieprzyjaciel niespodzianie napadnięty i poniósł znaczne straty. Z naszej strony poległo 3 ludzi a 8 raniono. (Tymczasem miał już nadejść także raport księcia z 12go stycznia, że niezaszła żadna zmiana i że roboty oblężnicze niepostępują wcale).

Podług doniesień z *Warszawy* z 20. stycznia miał inżynier jenerał Daehn, członek rosyjskiej rady stanu odjechać ztamtąd do Kozieniec, a jenerał-lejtnant Essen do Siedlec; do Warszawy zaś przybył z Lublina szef 4tej dywizyi piechoty i jenerał-lejtnant Szepielew. *(W. Z.)*

Grecya.

(Poseł francuzki opuszcza Ateny.)

Ateny, 12. stycznia. Dnia 8. b. m. doręczył francuzki poseł, pan Forth-Rouen, na uroczystej audyencyi Jego Mości Królowi list odwołujący i był nazajutrz wezwany do królewskiego stołu.

Turcya.

(Toast internuncyusza na obiedzie dyplomatycznym.)

Wiedeń, 24. stycznia. Według *Journ. de Const.* z dnia 11. b. m. powiedział Jego Excel. c. k. internuncyusz przy toaście na obiedzie dyplomatycznym d. 3. b. m., że Jego Mość Sułtan odparł niesłuszny zamach, Jego waleczna armia broniła mężnie terytorium państwa, mocarstwa morskie pomogły Jego usiłowaniom, a Jego c. k. Apost. Mość skoncentrował Swoją armię, by popierać skutecznie te usiłowania w razie gdyby ostatnie kroki dyplomatyczne były bezskuteczne; czyli więc pokój osiągniony będzie przed lub po wojnie, duma Rosyi będzie zwalczona.

„Potem zaś", mówił Jego Excel. dalej, „wstąpi Turcya w nową erę, gdyż z przesilenia tego wyjdzie na wszelki wypadek wytępienie przesądów na rasach opartych, następnie wolność wyznania dla wszystkich religii, tryumf prawa nad przemocą i rozwój znacznych źródeł dla handlu i przemysłowości. Wspaniałomyślne zamiary Jego cesarskiej Mości Sułtana względem tego przedmiotu są znane; przy pomocy najroztropniejszych i najprzychylniejszych mężów stanu powiedzie mu się wykonać szlachetne zadanie, rekonstytuować swe wielkie państwo mądrą i liberalną administracyą."

„Takie rozwiązanie kwestyi oryentalnej" — rzekł Jego Excel. nakoniec — „odpowie zupełnie cywilizacyi naszego czasu." *(A. B. W. Z.)*

(Armia turecka w Krymie ma wynosić 60.000.)

Konstantynopol, 8. stycznia. *Triest. Ztg.* pisze: Wyprawiony do armii naddunajskiej Mahmud Bej, zdaje się, że już nie zastanie Omera Baszy. Omer Basza udał się do Krymu dla porozumienia się, jak donosi *Journ. de Const.*, z naczelnymi jenerałami armii sprzymierzonych względem transportu 35.000 ludzi i przyszłego stanowiska, a nakoniec dla wydania potrzebnych rozkazów względem ich utrzymania w obozie. — Czynność i zdolność Omera Baszy, mówi ten sam dziennik dalej, dozwalają się spodziewać, że korpus jego liczący 35.000 ludzi stanie 25. lub 30. b. m. z całą

artylerya w Krymie. Z drugiej strony rozwija minister wojny Riza Basza największą gorliwość, ażeby z Konstantynopola przesłać 11.000 ludzi, między tymi przepyszny pułk kirysyerów egipskich i zostające jeszcze w Konstantynopolu wojska z Tunetu. Z tą siłą zbrojną i turecką dywizyą liczącą 12.000 ludzi pod rozkazami Osmana Baszy w Krymie, stanie Omer Basza w końcu stycznia na czele armii liczącej 60 000 ludzi.

Z teatru wojny.

(Wzmocnienie Eupatoryi.)

Journal de Const. z d. 11. b. m. donosi z Eupatoryi z d. 3. b. m.: Jest tu 10.000 dzielnych żołnierzy tureckich, a d. 31. z. m. wysadzono na ląd przybyły z Warny batalion strzelców w liczbie 600 ludzi. Mamy także cokolwiek jazdy i artyleryi. Francuscy i angielscy inżynierowie ufortyfikowali Eupatoryę tak silnie, że może się trzymać przeciw 100.000 Rosyan. Między francuzkiem, angielskiem i tureckiem wojskiem panuje najlepsze porozumienie. Francuski gubernator wojskowy czyni bardzo wiele dla utrzymania porządku i organizuje policyę tatarską. Tatarzy żądają broni, by się bić z Kozakami, których wedety i forpoczty widać z miasta. Prócz kilku mniejszych utarczek nieprzyszło jednak dotychczas do ważniejszej rozprawy, bo rakiety kongrewskie niedozwalają nieprzyjacielowi zbliżać się za nadto ku miastu, które teraz otoczone jest fosą wykopaną przez żołnierzy tureckich pod kierunkiem francuskim. — Żywności mamy podostatkiem, ale kupcy mogliby jeszcze robić interesa w dostawach.

Dalej pisze wspomniony dziennik: „Od powrotu Omera Baszy do Warny odbywa się expedycya wojsk ztamtąd do Eupatoryi bardzo żwawo. Z Konstantynopola wysełają ciągle do Krymu ciepłą odzież, kołdry, piece.“

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Sanockim.)

Sanok, 18. stycznia. Na targach w Sanoku, Dobromilu, Lisku, Rymanowie i Dynowie sprzedawano od 1. do 15. b. m. w przecięciu korzec pszenicy po 14r.24k.—14r.48k.—14r.20k.—14r.32k.—14r.24k.; żyta 12r.26k.—12r.48k.—12r.20k.—12r.56k.—13r.12k.; jęczmienia 8r.48k.—9r.12k.—9r.—8r.36k.—10r.; owsa 6r.48k.—9r. 12k.—7r.—6r.16k.—8r.; kukurudzy w Rymanowie 12r 48k.; hreczki w Dobromilu 12r.; kartofli w Dynowie 4r.24k. Za cetnar siana po 30k.—1r.24k.—40k.—0—1r.24k. Za sąg drzewa twardego płacono 4r.24k.—5r.12k.—4r.—6r.—6r.12k., miękkiego 3r.24k.—4r.12k.—3r.20k.—4r.48k.—4r.12k. Funt mięsa wołowego 7k.—5k.—0—4k.—6k. i garniec okowity 3r.12k.—3r.12k.—3r.20k.—2r.24k.—2r.24k. mon. konw.

Kurs lwowski.

Dnia 27. i 28. stycznia.

		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. konw.	5	52	5	55
Dukat cesarski	„ „	5	56	5	59
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	10	10	13
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	$58\frac{1}{2}$	1	59
Talar pruski	„ „	1	54	1	56
Polski kurant i pięciozłotówka . .	„ „	1	25	1	26
Galicyj. listy zastawne za 100 zr.		91	40	92	—
Galicyjskie Obligacye indem. bez kuponów .		75	7	75	25
„ „ „ z kuponami od 1. listop. 1854		76	20	76	38

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 27. stycznia 1855.

		złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	m. k.	—	—
„ przedał „ „ 100 po	„ „	—	—
„ dawał „ „ za 100	„ „	—	—
„ żądał „ „ za 100	„ „	—	—

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 27. stycznia.

Obligacye długu państwa 5% $83\frac{3}{8}$; $4\frac{1}{2}$% $72\frac{5}{8}$; 4% $64\frac{7}{8}$; 4% z r. 1850 — wylosowane 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. Losy z r. 1834 —; z. r. 1839 $120\frac{1}{8}$. Wiéd. miejsko bank. —. Akcye bank. 1021. Akcye kolei półn. —. Głognickiej kolei żelaznej —. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 544. Lloyd $561\frac{1}{4}$. Galic. l. z. w Wiédniu —. Akcye niż.-austr. Towarzystwa eskomptowego a 500 złr. — złr.

Amsterdam l. 2. m. $105\frac{1}{4}$ Augsburg $128\frac{1}{8}$ l. 3 m. Genua $147\frac{5}{8}$ l. 2. m. Frankfurt $127\frac{1}{8}$ l. 2. m. Hamburg $94\frac{3}{8}$ l. 2. m. Liwurna - l. 2. m. Londyn 12.23. 3. l. m. Medyolan $125\frac{5}{8}$. Marsylia —. Paryż $149\frac{1}{4}$. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. —. Pożyczka z roku 1851 5% lit. A. —. lit. B. —. Lomb. —. Oblig. indemn. —. Pożyczka z roku 1854 $102\frac{5}{16}$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 27. stycznia.

Książę Poniński Kalixt, z Czerwonogrodu. — Hr. Cetner Albert, z Podkamienia. — PP. Pichler, c. k. jenerał-major, ze Stryja. — Wojakowski Kornel, z Lipicy górnej. — Onyszkiewicz Fortunat, z Borusowa. — Hoszowski Nereusz, z Żurawna — Żebrowski Tadeusz, z Sambora. — Groblewski Dionizy, z Martynowa starego. — Smarzewski Seweryn, z Hankowiec. — Głogowski Artur, z Bojańca.

Dnia 28. stycznia.

Br. Brückmann Lud., z Terpakowa. — PP. Stobiecki Leon, z Bertyszowa. — Linzbauer Edward, z Brzeżan. — Nahujowski Antoni, z Czernicy. — Bobowski Leon, z Cykowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 27. stycznia.

PP. Urbański Rudolf, do Dobroszyna. — Borowski Ludwik, do Krowicy hołodowskiej. — Kieszkowski Józef, do Husiatyna. — Osmulski Władysław, do Kuliczkowa.

Dnia 28. stycznia.

Hr. Komorowski Adam, do Żółkwi. — P. Thullie Jan, do Rzepniowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 26. stycznia.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zrana	325.83	— 7.9°	88.3	południ.-wsch.	pochmurno
2 god. pop.	324.92	— 4.1°	75.9	wschodni	„
10 god. wie.	324.19	— 5.7°	83.7	półn.-wsch.	„

TEATR.

Dziś: Na korzyść tutejszego zakładu ubogich: Wielka opera niemiecka **„Ernani.“**

Zaproszona przez dyrekcyę sceny polskiej pierwsza spiewaczka opery Warzawskiej pani *Rywacka*, przybyła już do naszej stolicy, a w środę dnia 31. stycznia r. b. pierwszy **koncert dramatyczno-wokalny**, w którym ta znakomita artystka wystąpi po raz pierwszy. Przy tem widowisko sceny polskiej. Bliższe szczegóły będą osobnym afiszem ogłoszone.

Biletów na pomienione widowisko dostać można w kasie administracyi teatralnej, w gmachu hr. Skarbka.

☞ Osoby życzące sobie zatrzymać loże na Abonement w miesiącu lutym, raczą łaskawie zawiadomić kasę teatralną do dnia 1. lutego.

Dnia 27. stycznia 1855 roku wyciągnięto w c. k. urzędzie loteryjnym Lwowskim następujące pięć liczb:

61. 40. 78. 65. 35.

przyszłe ciągnienia nastąpią dnia 10. i 24. lutego 1855 roku.

KRONIKA.

Średnim punktem łańcucha gór Krymskich jest Czatyr-Dagh, Trapeza Strabona, góra szczególniejszej formy której szczyt jest najwyższym punktem półwyspu. W prawdzie podaje Pallas wysokość jej nad powierzchnię morza tylko na tysiąc dwieście stóp, ale jej klasyczne imię jest dostatecznie usprawiedliwione stanowczem świadectwem szczególniejszej formy. Ci jednak, co jej kształt widzieli, nie zupełnie zgadzają się w tem, do jakiego przedmiotu właściwie podobna. Grecy nazwali ją górą tablicy, Tatarzy górą namiotu, Kozacy górą siodła, a pewien Anglik w Sebastopolu mówił, że jego zdaniem podobna do ozora wołowego.

— Do jednego z dzienników francuzkich donoszą, że w Pekingu urządzono przytułek nocny dla ubogich. Jestto obszerna sala, której podłoga gęsto wysypana pierzem. Kto złoży pół centymą może się tam udać na noc, i wszyscy spoczywają w tej sali razem, mężczyzni i kobiety, młodzi i starzy. Każdy robi sobie gniazdo w piórach i spi w niem jak może najlepiej. Z początku dawała administracya tego zakładu gościom swoim także małą kołdrę; ale często się zdarzało, że ją zabierali, by sprzedać lub płaszcz z niej zrobić, co dla zakładu było z wielką szkodą. Chcąc temu zaradzić kazał zakład zrobić ogromną kołdrę pokrywającą całą przestrzeń sypialni, a wniej mnóstwo dziur, przez które można głowę wystawić. Przez dzień rozwieszona ta kołdra u powały jak szeroki baldakin, a wieczór spuszcza się na dany znak na snu żądnych gości, z których każdy szuka chciwie dziury. Zrana podnosi się znowu na kilka uderzeń Tam-Tamy w górę i każdy musi opuścić swe łoże.

— Most wiszący u wodospadu Niagary, olbrzymie to dzieło, przez które mają przechodzić najcięższe pociągi kolei żelaznej, został ukończony z dniem 1. stycznia roku bieżącego. Z następujących rozmiarów, podanych z planu architekty J. A. Robb nga, można powziąć wyobrażenie o wielkości i mocy tego osobliwszego mostu: długość czyli odległość od środka kolumn 822 stóp; wysokość kolumn po nad skałami po stronie Nowo-Jorskiej 89 stóp; wysokość po stronie Kanady 37 stóp; wysokość u szyny kolei 60 stóp; wysokość kolei po nad wodą 260 stóp; liczba kiersztaków metalowych 4; średnica kiersztaku 10 cali; liczba pozwozów w kiersztaku 3859; ogólna siła kiersztaków 12.400 beczek czyli 248.000 cetnarów; waga mostu i największego ciężaru, jaki utrzymać może 1250 beczek czyli 25.000 cetnarów; największy ciężar, jaki unieść mogą kiersztaki i podpory 7300 beczek, czyli 146.000 cetnarów.

Główny Redaktor *M. Szrzeniawa Sartyni.*

Z c. k. galic. drukarni rzadowej.